

پنجالی

سوال نمبر 1:

جواب

بابا فرید گنج شکر

General Instructions

1280-1388

اولیٰ شیخ فرید گنج شکر، عارف کامل و ولایت

1. Give numbering to headings

2. Do not write lengthy paragraphs. Write medium sized paragraphs with headings.

3. There should be around 10-12 headings for 16 marks question.

4. Quote as many couplets as possible, but these should be error-free.

5. Start new question from fresh page.

6. Each answer should start with Introduction and end with Conclusion.

7. Give more weightage to expressly asked part/s of the question.

8. Change colour scheme for references to give them more visibility.

9. Manage time well.

10. Wide page borders are discouraged. Should be reasonable.

والدہ داناں جمال الدین سلیمان سی والدہ داناں
فرستی بی سی مدد ملی تعلیم والدہ داناں
لستی تے دینی تعلیم آید مدرسہ جو حاصل کوئی نہ کر
دن اپنے استاد کو لے "نافع" تفسیر فرمادہ
تے اچانک حضرت نختیار کانی دی آمد بیوی۔ او پیمان
نے گنج شکر کو پوچھا کہ ارے تفسیر تو انوں کوئی فائدہ
دیوں گی تے فرید گنج شکر نے اوہناں ول کو لیکوئے آکھیا

۱۱۱
 اے لفسیر فائدہ دیوے نہ دیوے ہر توادی خارت کولو
 مینوں نفع حاصل بیوے کا فر جنتہ سلسلے نالی منسلا
 بیوگرے فر ملتان درے بیڑے اجودھن موجودہ باب
 یمن رہائش اختیار کیتی تے دعوت و تبلیغ دا
 کم شروع کیتا۔ آپ نے اپنی شاعری دے ذریعے
 لوگان نوں مسلمان کیتا

شکوٹ فرید ورج انسانیت دا درس:

بابا فرید نے کئی قصیاں ورج طبع آزمائی کیتی جس
 ورج دو بیڑے وغیرہ شامل ہیں پر اوہ مشہور زیادہ شکوٹ
 دی صنف ورج بیوٹے اویسناں گھو صوفی شاعر وی آکھیا
 جاندا اے۔ اویسناں دی زبان سادہ تے عام فہم ہے
 جیویں ان پر ہ بندہ وی بیڑے جینگے طر بقرنال
 عکھو جاندا اے۔

تصوف -

بابا فرید صوفی شاعر سن۔ صوفی اصل
 شخص نوں آکھدے نہ جہڑا دنیاں دی شان گمان
 مکتی بے نیاز بیوے۔ ایس دنیا دی ریل پیل
 اس دے بیڑے سوارے کھوئے دعوئے درکج
 نی بیوندی۔ بابا فرید نوں ظاہری تے
 منافقت نالی ویل سی۔ ایس دا اظہار اویسناں

۱۱۱
تھے کئی مقام اپنی شاعری کے درجہ کے ساتھ - درجہ خلیل
ونگی ویکھو

فرید کوئی میر
فرید روٹی میری کافی دی تے اور میرا علم
جنہیں کھاری جو پڑی گھڑ میں گے درگھو

بابا فرید اک درویش انسان سن
اوریناں نوں اے دنیا دی ظاہری شان و شوکت و جوج
کوئی خاص رگاؤ بیداری ہو یا سی - ایسی و جہاں کہ
اوریناں نے اپنی شاعری و جہاں اسیس دا اظہار وی کیتا
اے۔

وحدت الوجود:

وحدت الوجود پر صوفی شاعری

در مرکز میں ہے۔ اسیس دی ابتدا ابن عربی گزویوٹی،

اسیس فریق درے نوک پر چہتر نوں اللہ اک

روپ آکھدے ہیں۔ - یہاں نہرا دریا اے سب مختلف

روپ ہیں۔ بابا فرید وی اسیس فریق نال تعلق

آکھدے سن۔ اسیس دا پتہ اوریناں دی شاعری

توں نگر اے۔ ونگی ویکھو

فرید الخالق خالق میں خلاق و سرب برابر
منہا کس نوں آکھدے جہاں لسن بن کوئی نابز

غور تکبیری نفلدیا:

قرآن پاک وچ وی کئی مقام
 تکبیرنوں بڑا ہر فعل آکھیا گیا اے۔ قرآن وچ وی
 آندا اے کہ زسین ہر اکثر اکثرے سہ جلو، بابا فرید
 وی تکبیرتے غرور دے ویسری سس۔ درج خلی
 ونگی ویکھو

فرید اسمیل ہوں منج کمرنگی نگی کر لکھ
 بھرے خضر خضر دے ہوں سماوین مولدین

آخرت ہی فکر:

پیر صوفی نے نزدیک دنیا داری تے اے
 شماریاں چینراں بیکار بیونیاں نے، قرآن مجید وی
 آندا اے کہ "کہ کیا تو خیال کردیاں ہیں کہ اسی تینوں
 اہل بناد پتاتے تو لوٹ کر سارے ول نی آویں گا۔ اٹھو ٹون ۱۱۵
 آخرت دی فکر پیر صوفی نوں کھاٹے جانندی اے
 بابا فرید وی آخرت دا بھرواں درس در بندریش
 ونگی ویکھو

ویکھو فرید اچھو قیامت پیری دا رومی بیونی بھور
 اگر نیڑے آکھیا تے پھارہ گیا دور

دنیا داری بے ثباتی:

بابا فرید صوفی شاعر سن تے صوفی شعراء دے نزدیک
دنیا کوئی حیثیت نی رکھدی قرآن وچ وی ایس دا بھرواں
اظہار ہے۔

اے دنیا داری زندگی سواٹے دھوکے دے کچھ نی۔ القرآن

بابا فرید دی لوکاں نوں ایس دا بھرواں درس دیتے نظر

آندے تے کہ لوکو ایس دنیا نوں اپنی منزل نہ بنا لیا بلکہ
دنیا کج وی حیثیت نی رکھدی، ونگی ملاحظہ کرو

کوئی منڈی ماریاں ایت نہ تلاش جت
مٹی پٹی الو توں کوئی نہ ٹھوسی مت

مہرشد دا ذکر

بابا فرید نے مہرشد دی لوڑ دا بھرواں اظہار

کیتا اے، مہرشد مٹی بغیر منزل یا نا ایہنا سوکھا کم نی
انسان نوں بروقت آکر مہرشد دی تلاش رہندی اے
جیہڑا ایس توں بند منزل بندر بجاوے۔ مہرشد دے
بغیر اے کم اوکھا میو جاندا

مہرشد فرید اسوای سرور ڈھونڈے جنہوں بکھاریاں
جیہڑ ڈھونڈے کیا ہون جیہڑ بے نیو

لوٹے سچ دھرم جھوٹ نہ لوٹے
جوگرد سے وارث خریدان جو لیتے

بھرتیاں دی بھر مار:

بیا خرید دی مٹا خری ورج بھرتیاں دی
بھر مار اے لیر تھاں کوئی نہ کوئی بھرت کیتی نظر آندی اے

فریدا پرے نا جلا کر غصہ میں نہ بندھا کرے
وہی روگ لہنگہ اارے بے سبھی کج بھارت

ذات دی نفی:

صوفی پوراں دی نزدیک انسان دی
ذات کوئی اہمیت نہ رکھدی سگوں انسان اکریا جن
آ فقیر منٹش بیوندا اے ذات دی نفی ہی بند ایسی
جیناں جیندی انسان لوں فقر و فقر دی دولت نال
مالا مال کر دی اے - بابا خریدنے وی اپنے آپ نوں
آر فقیر غانا کیدر دیتا اے - ونگی رلا حرف کور

فریدا کارے مہڈے کیدرے کالا بندھا واپس
گناہاں بھریاں میں لوک کہیں درویش

استقامت:

بابا فرید اپنی شاعری و سچ کئی مقام
 استقامت کا درس دینے کے لئے نظر آئے ہیں
 ملاحظہ کرو
 کبھی سبھی کو ان کے عقائد اپانی ہی سے
 دیکھو پیرانی جو پڑی نہ تیرا وہیل جیسے

گماز دی استقامت:

بابا فرید گماز دی استقامت پر زور دینے کے
 لئے نظر آئے ہیں۔ گماز دینے کا بنیادی چیز ہے گماز
 کے بغیر دین مگمکلی۔

اٹھ فرید اور سوساز صبح گماز گزار
 جو سوسازیں نہ دیکھو اور سوساز آباد
 ایس طرح پیکر (و جی ونکی وی ملاحظہ کرو)

اٹھ فرید اپنی جلا و درے سے
 تو سوارب جا کر تیری خاوندے نال پریت
 سچائی:

بابا فرید نے اپنی شاعری کے سچائی کے بارے میں
 دتا ہے۔ سچائی ایک لافانی عمل ہے۔ سچائی پیکر ایسا
 عمل ہے جس کے پر عمل کرنے انسان نجات حاصل
 کر سکتا ہے۔

لوٹے سچ دھرم جھوٹ نہ لوٹے
تو گد سے واٹ لہریاں جو لٹے

مکری گل

بقول پیرا سنگھ پدم نانا فرید دراکلام
بنجانی دی پرانی پیر یاد گار نشانی اے۔ بابا فریدی
شاعری درے تبصرہ کو یاں خراکٹر عنفران سید
بیوراں لکھا

ایہاں دی علمی قابلیت در اظہار خواجہ
معین الدین چشتی بیوراں وی کیتا اے۔ بابا جی فارسی
تے اے و شعر لکھ پین جنہاں وج محبت الہی مخلوق
نال بیارے درو لیتا ہے۔ مہلکاں نظر آندیاں ہین۔

12

Answer is too long for 16 marks question. You have to answer 5 logn questions in Punjabi paper. Manage time accordingly.

سوانح وادث شاہ دی پیر نون پنجاب دا انسا نیکلو
بیٹھا کھیا جاندا اے۔ کیہا اہیہ گل تھوڈا اے

تعارف:

وادث شاہ عجزہ پنجابی زبان دے منہ پر منہ شاعر
پنجاویناں دی پیر نون ادبیات عالیہ وچ شمار کیتا جاندا
اے۔ وادث شاہ دا باقی شاعراں ورتوں جن تے بدائش
دا کوٹی خاص پتر فی جل سکیا۔ وادث شاہ دے اک
شعر تون اویناں دی جائے ملے بدائش دا اندازہ

لایا جاسکدا اے۔
وادث شاہ وٹسک جنڈ مارے دا تے شاگرد شیخ محمد خواجہ
ایس تون اندازہ لایا جاسکدا اے کہ

وادث شاہ جنڈ مارے شیخ پورہ دے رہائشی سن۔
اویناں نے تعلیم قصور دے عالم غلام مصطفیٰ
محمدوم قصوری کو لو حاصل کیتی۔ دینی تعلیم
مگروں پاک پتن بابا فرید کو تون حاصل کرن تھئے۔
والیسی پر پاک پتن دے اک گاؤں ملکہ کھول
یانس دے مسجد دے امام بن گئے تے قصہ پیر تھئے
تخلیق کیتا۔

کھول یانس دا ملکہ مشہور ملکا شعر تھیا یاراں واسطے میں

وادث شاہ قصہ پیر دے کھن دی وجہ

اپنے دو سکاں تون قرار دینے لکھن۔

قصہ پیر الہا نیکلو بیڈیا آف پنجاب:
الہا نیکلو بیڈیا آفس کتاب نوی آگھا

جانلا ای چہدر وچ کسے علاقہ دے لوکاں دی
تہذیب ثقافت، رگورکھاؤ، رسم و رواج دا
پتہ رگدا یووے وارث شاہ دی پیر وچ
پنجاب دا سارا کلیم نظر آندا اے۔ حسین شاہ
قصہ پیر الہا نیکلو بیڈیا آف پنجاب دے بارے وچ
آگھدے نیں

اللہ نہ کرے جے کسے پنجاب اپنی شکل گواہ
سٹھ تے وارث شاہ دی پیر سامنے رید تے پیر دی
گواہ بن کے سارے پنجاب دی شکل آوس دے روپ
وچ لسانی جاسکدی اے چہتر پنجاب دا اصل روپ
اے

وارث شاہ نے قصہ پیر تخلیق کر کے پنجاب دا
سارا کلیم آرقصہ وچ سمجھو دتا اے۔ ا ج ۱۶۲۲ سال
گزرن دے باوجود وی ای قصہ اتنا ہی من پسند تے
من کچھواں اے جدها ۱۶۲۲ سال پہلے سی۔ ا ج وی لوک
ایس قصہ نوں بڑے شوق نال سنندے نیں ایس دریاں
کچ و جوہاتاں نیں۔

① قصہ پیر وچ تخلیق:

قصہ پیر دے بارے وچ وارث شاہ
آگھدے نیں کہ ای قصہ اوہناں اپنے دوستاں دی

فرمائش تے اوہناں دے اسرار ۲ تے لکھا اے
 حاکم من کے مینا پیرا پیراں قصہ عجب بہلا دا جوڑیا اے
 فقرہ جوڑ کے خوب درست کیتا بھل گلارہ دا توڑیا اے
 بیت مینو دے وج تے بد بیکر کے فریاد بہاڑنوں توڑیا اے
 سبھا اون کے زبیر بنا دینا جویں عطر گلارہ بھوڑیا اے
 وارث شاہ نے اپنی تخلیق تے اپنی شاعری نوں
 در شہوار دے موتیاں دی لہری تے پیر مغز شاعری آکھیا اے

پنجاب دی تہذیب تے ثقافت دی غرائفگی

وارث شاہ نے اپنی شاعری وج بڑی خوبصورتی
 دے مثال پنجابی تہذیب و ثقافت نوں بیان کیتا اے
 مبالغہ آرائی دی حد تک پنجاب دیس دی تعریف
 کیتی اے۔ تخت پیرے نوں بہشت دا ٹکڑا تک قرار
 دتا اے

آک تخت پیرے گل لہجے جنہاں لالچھیاں لالنگھیاں
 جھیل گھبر و مسات البیلظ نے سندھ آرتوں آک سواریاں
 وائے کوکل، مندرے، مچھ ملنگی نوں اٹھاوڑتے ہاٹو چڑھایا اے
 ایہی حدت پیرا دے دی آکھوسکاں گویا بہشت زمیں تے آریا اے
 پنجاب وج دن چڑھن تے مہج
 ۱۷ منظر بڑی خوبصورتی نال بیان کیتا اے
 اوپدی دو جی مثال پورے پنجابی ادب دے

جزئی جو بیکری نال جان کر سہاقتھی، شیوا وودہ درو چھوڑا نیاں فی
یوٹی جی صحافت مردوں آن روشن بندوں آن الیہ آن جھانیاں فی
پانی لائن نوں کامیاں کھو جتھے، گادھی نے ران جھانیاں نی
وضو ساز کے زبداں پھڑی تھیج، باننگاں مسٹر کیمیاں ملو انیاں فی

عورتاں دے حقوق دی نمائندگی:

تیسرے عورتاں دے حقوق دی نمائندگی
کرن واری کتاب آکھیا جاوے تہ غلط بیوری گا۔ اوس وقت دے
بنجاب وچ کڑی دی مرضی نوں اتنی اہمیت فی دی جانیدی
سی جو رماں بے دی مرضی بیوندی سی دھیاں نوں زبردستی
پاا وچ پاا لہنی بیوندی سی۔ حالانکہ اسلام وچ وی
منڈے تہ کڑی دی مرضی نوں خالص مقام حاصل اے۔ پیر تہ
کردار نوں حقوق نسواں دی اگر آواز کیا جاوے تہ نظر
لے بیوری گا

دے وے را پنجیا واد میں لاکھ تھکی ساڈے وس غنی گل بے وس بیوی
قافیاں ماہیاں ظالماں بنجو توری، منڈی تندی دی و سٹی لبس بیوی
گھر کھینڈیاں دے بسنا فی میں ساڈی انہاں دے نال خسرں بیوی
جان جیواں گی ملاں گی ر بیوی۔ حال سال دو سٹی لبس بیوی

پیر دے کردار:

پیر دے کردار اوس وقت دے بنجاب دے کردار
دی نمائندگی کر دے نیں۔ تے وے کردار اج دے بنجاب
وچ وی تقابیل تھاویں مڑ جو دے

قاضی دا کردار:

قاضی دا کردار ایہو کردار اے

جیمز ایسی سے کے کچ وی کر سکتا ہے
کھانوں و ڈھیراں بچن نت اگھاں ایسوارے سے
سارباں قامناں نوں

سیٹی ڈاکر دار
شہطان مشطونگڑے بیٹھ جوڑن، سیتو گرو تے
اسی جگہ لیا رنے
ستر عورتاں دے جھوٹ فریب تے مکاری جا

کر دار کے
وارث شاہ دیکھو ٹنگڑنگی نوں شہطان دی کلا
جگہ بندی اے۔
گردن ملاح ڈاکر دار:

ایس او کر دار اے جیمز ایسیاں دے کچھے
کچ وی کر سکتا اے ایس کر دار اج وی پنجاب دے جگہ لیا
بیسر کھول تے ستر ج کھیں جا بیٹری دے پار اتارناں
انے ڈھیلیا مقصد ج کن کھائیں جا بیٹری نوں زمین تے مافا رے
جیمز اکپڑے دے تے لقر منوں سسھوں اوس دے م سوار نا آں
زور آوری بیٹری تے آن جیڑھے ادھے واٹر تے تھوہ کے مازناں
کیر لوٹاں تے ضرب الامتازاں دا ورتاؤ

کیر جانشینے اڈو کس تری بیسی۔ اچی براہ دی وٹھو جھبی اے
وارث شاہ چھیا شے خلو کو لو کھاویں اپنا بی گڑھ کھاوے
مکدی گل:

وارث شاہ قصر پیر ناگھ تے ہر دیو کیش

کوناج وی بیبر ۷۷ قصوں بڑے شوق نال سفرے میں
النشاء اللہ خان النشاء فی الس دربار وچ آ رہے
آکھیاں

کہانی حوسناٹی بیبررا بھرتی
تو اہل دربار کو بیجا بڑوں نے ٹوٹ لیا